

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a felperesnek az alperes ellen házastársi tartásdíj felemelése iránt a Miskolci Városi Bíróság előtt 39.P.20.060/2010. szám alatt folyamatba tett és a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 3.Pf.21.845/2010/4. számú ítéletével befejezett perében az említett számú jogerős ítélet ellen a felperes által 14. sorszám alatt előterjesztett, majd a jogi képviselője által Pfv. 3. sorszám alatt fenntartott és pontosított, továbbá Pfv. 6. sorszám alatt kiegészített felülvizsgálati kérelem folytán az alulírott napon - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

A le nem rótt 10.000 (tízezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket és a pártfogó ügyvéd felülvizsgálati eljárási munkadíját - a felperes pervesztességére tekintettel - a Magyar Állam viseli.

I n d o k o l á s

A peres felek volt házastársak. Házasságukat - amely csaknem 40 évig tartott - a Miskolci Városi Bíróság 39.P.23.382/2007/4. számú és 2007. november 20-án kelt, valamint ugyanakkor jogerőre emelkedett ítéletével bontotta fel.

A házasság felbontása iránti perben a felek az ún. kapcsolt pertárgyak tekintetében - egyebek mellett a felperest megillető házastársi tartásdíj kérdésében - a bíróság által jóváhagyott egyezséget kötöttek, amelyben az alperes vállalta, hogy a felperes javára havi 32.000 forint házastársi tartásdíjat megfizet. A házasság felbontását követően a felek között a házastársi tartásdíj felemelése iránt többször volt per folyamatban. A jelen eljárást megelőző perben a peres felek a felperest illető házastársi tartásdíj összegét a 2009. április 14-én megtartott tárgyaláson kötött írói egyezséggel havi 37.000 forint összegre emelték fel. Az egyezség megkötésének az idején a 67%-os mértékű munkaképesség-csökkenett felperes rokkant nyugdíjának havi összege 35.730 forint volt, amely havi összeg egy év elteltével 37.190 forintra emelkedett. A felperes a nagykorú közös gyermekük és az alperes részére - akikkel egy házban, bár elkülönült lakrészben lakik - különféle háztartási teendőket végez, amelyet a felek nagykorú közös gyermeke havi 20.000 forinttal, míg az alperes havi 5.000 forinttal ellentételez. A lakhatással kapcsolatos költségek megosztott viselésében a felek és közös nagykorú gyermekük megállapodtak.

Az alperes a házastársi tartásdíj felemelésére vonatkozó egyezség megkötése idején havi 161.855 forint, míg jelen per idején havi 175.235 forint nyugellátásban részesült. A havi 37.000 forintra felemelt házastársi tartásdíj iránti kötelezettségének a bíróság által a Nyugdíjfolyósító Igazgatósághoz kibocsátott közvetlen felhívásával tesz eleget.

A felperes az említett egyezség megkötését megelőzően az alperes vonatkozó egyezségi ajánlatának elfogadásával egyidejűleg a bíróság előtt úgy nyilatkozott, hogy amennyiben a körülmények a jövőre vetítetten lényeges mértékben nem változnak, és olyan körülmény nem következik be, amely csak az egyiküket, vagy csak a másikat érintené, akkor két éven belül nem kéri a házastársi tartásdíj felemelését.

A fenti előzmények után 2010. január 8-án érkezett keresetében a felperes az alperest terhelő házastársi tartásdíj mértékét 2010. január 1-jétől kezdődően havi 50.000 forintra kérte felemelni. Keresetét az élelmiszerárak tetemes emelkedésével, az ingatlan költségeinek számottevő emelkedésével, továbbá azzal indokolta, hogy a gyógyszerein kívül vényre nem kapható étrend-kiegészítőket is fogyasztania kell, és az alperes nyugellátása az övéénél jóval magasabb.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság az ítéletében a felperes keresetét elutasította és a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt illetékekkel kapcsolatban megállapította, hogy az az állam terhén marad. Az ítélete indokolásában igen részletesen leírta a felperes különféle megbetegedéseit, a felek és nagykorú gyermekük lakáshasználatának körülményeit, a lakhatással kapcsolatos költségek viselésére vonatkozó megállapodásukat, és általában a felek életkörülményeit. Ezen kívül az elsőfokú bíróság számbevette a felperes bevételeit és kiadásait, ez utóbbiak között a felperes fodrászköltségét is. Majd a házastársi tartásra jogosult felperesnek és a házastársi tartás fizetésére köteles alperesnek a körülményeit az egyezség megkötésének idején fennállottakhoz viszonyítva azt a következtetést vonta le, hogy a házastársi tartásdíj felemelésének a Csjt. 22. § (1) bekezdésében írt azon feltétele, miszerint a tartás megállapításának alapjául szolgáló körülményekben az egyezség megkötéséhez viszonyítva lényeges változás állott be, az adott esetben nem áll fenn. Az igen részletes, körültekintő, a bizonyítékokat is pontosan felsoroló és az azok mérlegelésére vonatkozó indokolása során az elsőfokú bíróság - egyebek mellett - kitért arra is, hogy a tartás mértékének a megváltoztatását csak a tartás alapjául szolgáló körülményekben bekövetkezett lényeges változás eredményezheti,

továbbá, hogy e változásokra történt hivatkozás esetén igen nagy jelentősége van a döntés során annak is, hogy a tartás alapjául szolgáló körülményekben mind a jogosulti, mind a kötelezett oldalon bekövetkezhetnek változások, amelyeket együttesen mérlegelve kell a bíróságnak döntenie. Ebben a megközelítésben az elsőfokú bíróság úgy ítélte, hogy a különféle fogyasztási cikkek és szolgáltatások árának, valamint a felek nyugellátása összegének az emelkedése a felemelni kért házastársi tartásdíjra vonatkozó egyezségeket követő egy év alatt nem valósított meg olyan lényeges változást, amely a felperes keresetének jogalapja megállapítására alkalmas volna. A felperesnek az egyezség megkötését megelőző - korábban idézett - nyilatkozatát pedig olyan joglemondásnak tekintette, amely a Ptk. 207. § (3) bekezdése szerinti tiltó rendelkezés megszegése nélkül, tehát kiterjesztő jogértelmezés nélkül a kereseti kérelmet szintén alaptalanná teszi.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen - keresetének az elutasítás miatt és annak teljesítése érdekében - a felperes fellebbezett, majd a fellebbezési eljárás során a felperes, a keresetét felemelve 10 évre visszamenőleg kérte a házastársi tartásdíj felemelését.

A másodfokú bíróság az ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és a felperes felemelt kereseti kérelmét elutasította. A le nem rótt kereseti illeték viseléséről erre és a felperes személyes költségmentességére figyelemmel, annak megfelelően határozott.

A másodfokú bíróság az ítélete indokolásaként elsősorban a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság „mindenben helyes indokaira” utalt vissza. Emellett a fellebbezési érvelésre figyelemmel hangsúlyozta, hogy a házastársi tartásdíj felemelésére vonatkozó egyezség jogerős végzéssel történt jóváhagyása és a jelen perbeli kereset előterjesztése között csupán egy esztendő telt el, amely alatt sem a felperes egészségi állapotában, sem egyéb személyi, illetőleg vagyoni körülményeiben nem történt olyan mértékű lényeges változás, amely a Csjt. 22. § (1) bekezdése alapján a tartás mértékének a felemelésére alapot adna. A fogyasztói árak, a közüzemi díjak eltelt idő alatt bekövetkezett emelkedése a peres felek mindegyikét sújtja. Az a tény pedig, hogy a felperes nyugdíja jóval kisebb összeggel emelkedett mint az alperesé, a közös tulajdonban álló ingatlan fenntartási költségeiből való alperesi résztvállalással ellentételezést nyer. A felperes nyugellátása, az alperes által fizetendő házastársi tartásdíj, valamint a peres felek nagykorú gyermekének anyagi támogatása összességében a felperes szükségleteit fedezi. A másodfokú bíróság arra is kitért, hogy az elsőfokú bíróság igen részletes indokolásának bizonyos a felperes fellebbezésében sérelmezett részkitételei - így az, hogy szenved-e a felperes magas-vérnyomásos megbetegedésben vagy sem - nem befolyásolják az

elsőfokú bíróságnak azt a helyes jogi következtetést, hogy a házastársi tartásdíj felemelésének a Csjt. 22. § (1) bekezdésében írt feltételei nem állanak fenn.

A keresetfelemelés alaptalanságát pedig a másodfokú bíróság a Csjt. 68. § (1) bekezdésében írt „hat hónapra visszamenőleges” jogérvényesítési határidővel indokolta.

A jogerős ítélet ellen a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet. Hatályos, jogi képviselője által előterjesztett (Pp. 73/A. § a) pontja) felülvizsgálati kérelme elsődlegesen a jogerős ítélet megváltoztatásával a keresetének történő helytadásra irányult. Másodlagosan a jogerős ítéletnek az elsőfokú bíróság ítéletére is kiterjedő hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat meghozatalára utasítását kérte. Jogszabálysértésként a Csjt. 21. § (1) és 22. § (1) bekezdését jelölte meg.

A felülvizsgálati kérelmének az indokai között a felperes, pártfogó ügyvédje által elsődlegesen arra hivatkozott, hogy az a körülmény, miszerint a felperes az anyagi helyzetének mérten igyekszik önmagát karbantartani és a megfelelő ápoltságát biztosítani, még nem ad alapot arra, hogy a bíróságok a felperes anyagi helyzetében bekövetkezett romlást ne állapítsák meg és a felperesnek a tartásdíj felemelésére vonatkozó igényét elutasítsák. Az élelmiszerárak, az ingatlan fenntartási költségei és az étrendkiegészítők árának emelkedése a felperest olyan mértékben sújtja, ami a házastársi tartásdíj felemelésére vonatkozó igényét megalapozza. Ezért a jogerős ítélet a Csjt. 21. § (1) és 22. § (1) bekezdésébe ütközően jogszabálysértő.

A felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nyitvaálló határidőn túl a felperes személyes, bár jogi képviselője által ellenjegyzett, beadványában a felülvizsgálati kérelmét életvitelének bővített részleteivel még kiegészítette és orvosi iratokat csatolt annak bizonyítására, hogy a stressz, az idegeskedése eredményeként az asztmás megbetegedése rosszabbodott és komoly szteroid tartalmú gyógyszereket kell szednie. Beadványában a felperes vagyoni jogi igényt is előterjesztett és kifogásolta, hogy a bírósági eljárás ismertté válása, továbbá az eljáró bíróságok ítéleteinek egyes kitételei emberi jogait sérti és diszkriminációt eredményez.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme tartalmilag a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem az alábbiak szerint nem alapos.

A felülvizsgálati eljárásra vonatkozó, a Pp. XIV. fejezetében foglalt különleges eljárási szabályok szerint a felülvizsgálati

kérelem olyan rendkívüli jogorvoslati kérelem, amely a Pp. 270. § (2) és 275. § (3) és (4) bekezdése alapján csak jogszabálysértés esetén vezethet eredményre. Ebből következik, hogy a jogerős ítéletet hozó bíróság mérlegelési tevékenysége, tehát az adott esetben a bizonyítás adataiból levont az a következtetés, hogy az egyezség megkötése és a kereset előterjesztése közötti egy évben a házastársi tartásdíj felemelésének a Csjt. 22. § (1) bekezdésében írt feltételei nem valósultak meg, alappal csak akkor támadható, ha a vonatkozó megállapítás a bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály a Pp. 206. §-ának a megsértésével történt, tehát a bíróság iratellenes, ellentmondó, a per adataiból okszerűen nem következő megállapítást tett (BH 1995/2/103.). A felülvizsgálati eljárásban a bizonyítás felülmérlegelésének, a bizonyítékok újbóli értékelésének nincs helye (BH 2002/1/29.).

A jelen perben viszont a helyes elsőfokú ítéleti indokokra visszautaló másodfokú bíróság a keresetet elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyásával az érdemi döntésre lényeges kihatással lévő, a fentiekben részletezett eljárási szabályt nem sértette meg, hanem az elsőfokú bíróság igen széles körű bizonyítási eljárás (a felek személyes meghallgatása, okiratok beszerzése, a felek igazolt jövedelme és kiadásai, életvitelük részletes elemzése) okszerű, iratellenességtől mentes és ellentmondás nélküli mérlegelésével foglalt állást akként, hogy nem csak az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás, hanem az abból levont jogi következtetés, sőt annak jogi indokai is helytállóak.

A Legfelsőbb Bíróság mindezekkel egyetértve a felülvizsgálati kérelem alaptalanságának indokaként a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazható Pp. 254. § (3) bekezdése szerint szintén a helyes első- és másodfokú ítéleti indokokra utal vissza.

A felülvizsgálati érvelésre tekintettel csupán kiemeli a jogerős ítéleti indokok közül, hogy önmagában az áremelkedések a felperes keresetét még nem alapozzák meg, hiszen az árak emelkedése a tartásdíj jogosultját és kötelezettjét egyaránt sújtják. A megélhetési költségek elnehezülése önmagában a tartásdíj felemelésére nem szolgáltat kellő alapot. Ami pedig a felperes megbetegedéseinek súlyosbodását és ezáltal életvitelének elnehezülését illeti, ezt a felperes sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem bizonyította, a felülvizsgálati kérelméhez csatolt orvosi igazolásokat pedig a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban már nem vehette figyelembe. A Pp. 275. § (1) bekezdése alapján ugyanis a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs. A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem elbírálása során a rendelkezésre álló iratok alapján dönt. A jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel csak olyan vonatkozásban támadható, ami az első- és a másodfokú eljárásnak is tárgya volt (BH 2001/4/172-II.). Mindez vonatkozik a

felülvizsgálati kérelem kiegészítésére irányuló azon felperesi beadványban foglalt új tényállításokra is, amely beadványhoz a felperes a felülvizsgálati eljárásban az említett orvosi iratokat csatolta.

A felperes ápoltságával-karbantartottságával kapcsolatos költségeket pedig az első- és a másodfokú bíróság nem olyan körülményként értékelte, amely a kereset elutasítására önmagában alapot adhatna, hanem éppen - a Csjt. 65. §-ának analóg alkalmazásával - a szűkös tartás mértékét meghaladó, a megfelelő tartást biztosító kiadások körében vette figyelembe. Ezért tévesen hivatkozik arra a felperes, hogy mindezeknek és a betegségeinek a vizsgálatával a bíróságok „az emberi jogait sértették” és „diszkriminatív módon” jártak el. Az eljáró bíróságok a felperes szükséges kiadásainak feltárásával csupán a Pp. 163. § (1) bekezdésében foglalt bizonyítási kötelezettségüknek tettek eleget, amely kötelezettségük teljesítése során feltárult bizonyítékok mérlegelését a Pp. 221. §-ában írt kötelezettségüknek megfelelően indokolták meg.

A Csjt. 21. § (1) bekezdésének a megsértése, amire a felperes a Csjt. 22. § (1) bekezdésének megsértésén kívül szintén hivatkozott, fel sem merülhet. A felperes javára ugyanis a Csjt. 21. § (1) bekezdésén alapuló házastársi tartás a bíróság által jóváhagyott egyezséggel, amelynek a hatálya a bíróság jogerős ítéletével azonos (Pp. 148. § (3) bekezdése) megítélést nyert, sőt már egy alkalommal a Csjt. 22. § (1) bekezdése alkalmazásával a tartás mértékének felemelésére is - a perindítást megelőző egy évvel - sor került.

A felperesnek a felülvizsgálati kérelmét kiegészítő beadványában foglalt vagyoni követelése (megegyezés hiányában) külön per tárgyat képezheti. A Pp. 270. § (2) bekezdése alapján a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárásban csak a jogerős ítélet keretei között határozhat.

A kifejtetteknek megfelelően a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A per tárgyi költségfeljegyzési joga folytán feljegyzett felülvizsgálati eljárási költség viseléséről a Legfelsőbb Bíróság a 6/1986./VI.26./ IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és 14. §-a alapján határozott. A 2003. évi LXXX. törvény 11/A. § (2) bekezdése alapján a felperes pártfogó ügyvédjének felülvizsgálati eljárási díját az állam viseli.

Budapest, 2011. május 10.

a tanács elnöke, előadó bíró, bíró.

A kiadmány hitelül: tisztviselő